

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. IV. De Gallis, decumanos agros inter Rhenum Danubiumque
exercentibus; qui Alemanni & Alamani dicti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

sedes; reliquorum nominibus suppressis. His igitur ampliores, quàm illis, agrorum tribuo fineis. & quia proximum sibi regem Ariovistum in auxilium vocasse Sequanos jam antè demonstravi; terminos eis statuo, à meridie Danubium; ab occasu Rhenum; à septentrionibus Nicrum, &, qui in hunc defluit, Cocharum: ab ortu eundem Cocharum, ad arcem usque *Kocheburg*; inde lineam ad opidum usque *Königsprun*, & hinc Brentium amnem, qui inter duo opida *Gundelsing* & *Lauing* Danubio miscetur. Regiones nunc his finibus continentur istæ: Wirtembergiensis ducatus totus; Rhenani Palatinatus pars inter Nicrum & Rhenum; Brisigavia, & Sveviæ ducatus pars, inter fontem Danubii & opidum *Gundelsing*.

10 SEDUSIIS hinc limiteis facio, à meridie Cocharum & Nicrum amneis; ab occasu Rhenum; ab septentrionibus Mœnum, ad opidum usque *Bamberg*, & confluentem Redonitii fluminis; ab ortu, dictum modò flumen, &, qui in hoc evolvitur, Aeschium amnem; ab hujus fonte lineam ad dictum opidum *Königsprun*. Portiones heic nunc sternuntur Palatinatus Rheni, & Franconiæ.

HARUDEIS quia postremi omnium in Galliam ad Ariovistum commigrarunt, teste Cæsare, belli Gallici commentario primo; postremos etiam atque remotissimos omnium fineis domi in Germaniâ eos coluisse existimo. unde reliquum agrorum iis adscribo, quod à Marcomannis ac Sedusiis, inter Mœnum & Danubium, ad Nariscorum usque confinium extensum fuit. terminum autem inter Harudeis atque Nariscos statuo juxta lineam, ab fontibus Mœni ad opidum *Ingolstat* ductam. Regiones nunc his finibus comprehenduntur istæ: Franconiæ ac Palatinatus superioris partes, cum agro Norimbergensi; item Sveviæ portio, quâ opida *Dünckelspübel* & *Nördlingen*.

30 Ceterò, post Ariovistum alius rex tribus dictis populis fuerit, antequàm Maroboduus regnum occupavit, an liberè, ut reliquæ nationes Germaniæ, egerint, an denique Ariovistus paullo antè, quàm Maroboduus Româ rediit, vitâ excessit, parum exploratum habeo. Cæsar certè, in commentariis de bello Gallico, sibi ipsi contradicere videtur super Ariovisto. quidpe comment. 1, *naviculam ait deligatam ad ripam nactum eâ profugisse in Germaniam, postquàm prœlium infeliciter secum in Galliâ commisisset. in commentario autem v, magno esse ait Germanis dolori Ariovisti mortem, & superiores Romanorum victorias. Si profugit ultra Rhenum in patrias terras, ibique postea mortuus est; quâ Germani mortem ejus Cæsari imputare potuerunt? nisi fortè, quòd in Galliâ cum mori haud passus sit. At poterat fortasse in illo Gallicano prœlio vulnus grave accepisse, ex quo, in Germaniam reversus, mortuus est. Malim tamen pro voce mortem, legere sortem. quidpe Ariovisti sortem Germani graviter atque acerbè tulisse poterant, quòd tot tantarumque gentium rex, & totius ferè Galliæ Celticæ modò dominus, uno prœlio ab Cæsare fufus, Galliâque pulsus esset.*

CAP. IV.

De GALLIS, decumanos agros inter Rhenum Danubiumque exercentibus; qui ALEMANNI & ALAMANNI dicti.

40 PROPECTIS à Rheni ripâ in Bojohæmum Marcomannis, Harudibus atque Sedusiis; in vacuos cultoribus agros successerunt Rhenum transgressi Gallorum quidam, de quibus auctor noster, eodem libro de Germaniâ, iis, quæ de Helvetiis dixerat, hæc continuo subjungit: *Non numeraverim inter Germania populos, quamquàm trans Rhenum Danubiumque consederint, eos, qui decumates agros exercent. Levissimus quisque Gallorum, & inopiâ audax, dubia possessionis solum occupavere. mox limite acto, promotisque præsiidiis, sinus imperii, & pars provincia habentur. Ultra hos Catti. De eodem solo auctorem heic agere, quod antè Marcomanni ac Sedusii tenuerant, fati liquet ex*
50 *eo, quòd inter Danubium Rhenumque id situm tradit: item quòd sinus imperii, & pars provincia, haud dubiè Galliæ: tum quòd ultra fuerunt Catti; qui Mœno terminabantur. denique, quòd Galli occuparunt; qui procul dubio fuere è Sequanorum, Rauracorum, Helvetiorum, & aliorum nationibus. nam Sequanorum ad Rhenum proximi versùs septentriones Tribochi ac Nemetes, fuere Germani. Strabo etiam, lib. VII, horum Gallorum inter Rhenum Danubiumque meminit, in his verbis: Προσιρηνία ἐστὶ οὖν ἐπὶ τῷ Ἰστρο τὰ πρὸς τὸν Ῥῆνον, καὶ τὸν Κελτικόν. τὰ αὐτὰ δὲ ἐπὶ τῆς Γαλιτικῆς ἕδρῃ, καὶ τῆς Γερμανικῆς, μέγιστα βασιτευσάν. id est: Ab Istro septentriones spectant, quæ sita sunt ultra Rhenum, & Galliam; ut sunt Gallicæ gentes, ac Germanicæ, ad Baitarnas usque. Justus Lipsius hæc Taciti verba, dubia possessionis*

possessionis solum, parum dextrè explicasse mihi videtur; quamvis congruam ejus interpretationem, & opido quameruditam prædicet Christophorus Colerus. Lipsii verba hæc sunt: *Ego communiter decumates agros interpreter, qui decumas solvunt. Cicero decumanos dixit. Omnis, inquit, ager Siculus decumanus est. Nam hi agri non aliud sunt, quam trans limitem capii ab hoste, & militibus dati, si qui ex iis fructus. qui haud multi aut uberes, quoniam hostibus expositi, & ut ipse ait, dubie possessionis id solum.* Decumanos agros exercere, decumasque statuto tempore solvere, quomodo militibus conveniat, in præfidiis agentibus, equidem ego nondum intelligo: nec, quomodo hæc duo inter se satis consentiant, si qui ex iis fructus, & decumas solvere, percipio. Sanè non à militibus Romanis decumateis istos agros exercitos fuisse, tradit auctor noster; sed ab Gallis, inopià audacibus eò transgressis, nec à præfidiis 10 teneri dubiæ possessionis solum, quia hostibus expositum: sed à dictis Gallis dubiæ possessionis solum occupatum; nempe tunc, quum Marcomanni, ac Sedusii, in Bojohæmum profecti, id reliquissent. unde etiam dubiæ possessionis solum dictum; quia nullus etiam tunc certus possessor, vel dominus: non quia hostibus expositum. *Mox, id est, deinde, postquam Galli, è provinciâ Romanorum Galliâ Rhenum trasgressi, occuparunt, limite acto, promotisque præfidiis, sinus imperii & pars provinciæ Romanæ habitum;* decumæque Gallis imperatæ, in nuper occupato solo, intra limitem & præfidia; non extrâ, ut colligit Lipsius. Coleti jam iterum miror judicium; qui eo ipso, quòd decumates agros colerent, Germanis minùs annumerandos censuisse Tacitum docet. Certè mens auctori hæc fuit: Eos populos, qui inter Rhenum Danubiumque decumateis agros exerceant, non esse inter 20 Germanos censendos, quamquam in Germaniâ solo confederint; sed Gallos, quia Gallicæ sint originis. Lipsius eodem in loco, *Quomodo verò, inquit, iidem populi, sive agri, trans Rhenum & Danubium simul sint? quod tamen ponit noster.* Nihil mirum, rectè noster. malè autem pro geographo perito Lipsius. Germaniæ enim ab hac parte terminos constituit Tacitus, cum pluribus aliis scriptoribus, ut antè ostensum, ab occafu Rhenum, à meridie Danubium. iidemque amnes limites fuère Romani imperii: cujus respectu, omnes ubique rerum auctores trans flumina ista dixère quidquid extrâ positum. hinc rectè isti agri trans Rhenum Tacito dicti, respectu provinciæ Romanorum Galliæ: rectè item trans Danubium, respectu ipsius Italiæ, seu Rhætiæ provinciæ. ac ne malè auctorem loquutum etiãnum suspiceris; en, *Mox limite, inquit, acto, promotisque præfidiis, sinus 30 imperii & pars provinciæ habentur.* rectè scilicet hi agri inter duo flumina, tamquam cuneus intra sinum, includebantur. Sic infrâ eodem libro: *Chaucorum gens, quamquam incipiat à Frisiis, ac partem litoris occupet; omnium, quas exposui, gentium lateribus ostenditur, donec in Chattos usque sinuetur.* Limitem igitur, de quo auctor loquitur, eodem tractu actum fuisse puto, quo Marcomannis ac Sedusii terminum ab ortu constitui. nam Harudum vacuum solum Hermunduros, Svevicam gentem, occupasse, suo loco ostendam. Partem autem provinciæ fuisse existimo Galliæ; quia Galli fuère, ex Galliâ profecti; deinde quia hujus maximè lateri, per Rheni ripam, à lacu Brigantino ad Magontiacum usque, objacuerunt. unde etiam Aufonius in carmine, quo Valentiniano Gratianoque Augustis, de victoriis ad Argentariam, & trans Rhenum ad Danubii Nicriq; fonteis partis, gratulatur; 40

Nec Rhenum Gallis limitis esse loco.

Quæritur jam heic, quo nomine Galli isti Taciti, decumateis agros trans Rhenum exercentes, adpellati, & ab conterminis nationibus distincti fuerint? Id sanè neminem auctorum disertè exprimere video. conjectationibus itaque atque argumentis indagandum.

ALEMANNICI cognomentum jam Antoninum Caracallam usurpasse legitur apud Spartianum: videlicet quia is Alemannos devicerat. De hac gente, ejusque cum Romanis bellis, multa posteriores rerum auctores prodiderunt, maximè verò omnium Ammianus Marcellinus, passim in historiis suis: ex quibus ipsis jam dudum à plerisque veterum historiarum interpretibus notatum est, gentem eam inter Danubium, Rhenum, ac Mœnum amneis incoluisse. at de origine ejus, item de adpellatione, varia ac mirifica 50 ab omnibus prolata sunt nugamenta: quæ singula in medium proferre piget ad veriora properantem animum. Eisdem igitur quum ALEMANNI trans Rhenum incoluerint sineis, quos Galli, decumateis agros Taciti ævo exercentes; unam eandemque utrosque fuisse gentem, suspicari liceat. nam inter Taciti ævum, & Antonini Caracallæ imperium, c. circiter intercedunt anni. quo temporis spatio nullæ heic incolarum mutationes à rerum scriptoribus notantur. Alemannos non fuisse origine Germanos, satis apertè veteres auctores indicant. in quibus Stephanus, qui Lexicon geographicum ex variis antiquis auctoribus compilavit, sic ait: *Ἀλαμανοὶ, ἔθνη Γερμανοῦς περὶ ῥηνον.* id est: *Alamani,*

gens

gens est Germanis finitima. & Fl. Vopiscus in vitâ Probi : *Testes Germani & Alamanni, longè à Rheni submoti littoribus.* item Eustathius in Dionysium Alexandrinum : *Τὸς Γερμανοῖς, οἷς οἱ Ἀλαμανοὶ πρὸς ἑσχατοὶ, λεγὰ ἀπὸ Φύλα.* id est : *Germanos, quibus Alamanni sunt contermini, candidas ait esse gentes.* Si non Germani fuere Alemanni inter Mœnum, Rhenum ac Danubium; certè nulli alii esse potuerunt, quàm Γαλαϊκὰ illa ἔθνη Strabonis, inter Danubium & Rhenum, & quos Gallos vocat Tacitus, *decumateis agros* inter eosdem amneis *exercenteis.* Huc directò quoque facit ipsum ALEMANNORUM nomen : de cuius etymologiâ veriore testem habere nequimus, quàm eum, qui origini gentis, sive transmigratiōni è Galliâ in Germaniam, fuit proximus : de quo sic Agathias, 10 probus in primis sui sæculi scriptor, lib. 1 : *οἱ δ' Ἀλαμανοὶ, εἰς τὴν Ἀσίνιον Κεαδράτω ἐπίδου, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῆς Γερμανίας ἐς τὸ ἀναγεῖν ἀναγεράσαντες, ἑνωθῆναι εἰσὶν ἀφ' ἑωπι, καὶ μιχρὸδες καὶ τὸ διώσται αὐτοῖς ἡ ἐπωνυμία.* id est : *Alemanii autem (si Asinium Quadratum sequi licet, hominem Italum, & qui res Germanicas accuratè conscripsit) conveniunt, & miscellanei homines : quod & adpellatio eorum linguâ indicat.* quidpe ALL omnem significat, & MAN hominem : unde vocabulum factum *die Allmänner, sive die Allemannen;* quasi dicas *multitudinem hominum undâque collectam.* Huc jam confer ista Taciti : *Levissimus quisque Gallorum, & inopiâ audax, dubiæ possessionis solum occupavere.* Ex compluribus Galliarum nationibus congressos in unum corpus fuisse, liquet ex eo, quòd Tacitus non certam aliquam nationem, ut Sequanorum, vel Rauracorum, vel Helvetiorum, vel aliam 20 nominat; sed communi omnium Gallorum vocabulo utitur. *Asinius* autem iste *Quadratus* nullus alius fuit, quàm quem Rhenum & bina ejus ostia (haud dubiè in rebus Germanicis) ante se descripsisse testatur Strabo lib. 14. Maroboduum paullo antè, quum Noricum Rhætiæque perdomitæ, Marcomannos à Rheno in Bojohæmum deduxisse, suprâ ostendi : Strabo autem illa de Asinio scripsit xxxiii annis post debellationem dictarum provinciarum; ut ipse testis est, sub finem dicti libri. unde jam liquet, Alemanorum nomen jam ante Strabonis geographica existisse. cuius mentio apud Asinium. Quia tam prope est tempori, quo Marcomanni in Bojohæmum migrarunt; haud dubium esse potest, quin dicti Galli id statim, ut in vacuas Marcomannorum fedes successerunt, è re ipsâ, id est, è variorum hominum colluvie, adfuserint : id est, annis ante natum 30 Jesum circiter xv. Posterioribus autem sæculis, ita temporum longinquitate origo ejus nationis obscurata, ac penè sepulta fuit, uti pro genuinis Germanis haberentur. Hinc Xiphilinus, ex Dionis lib. LXXVII, de suprâ dicto Antonino Caracallâ : *Ἐπολέμησε καὶ πρὸς πινὰς Κέννας, Κελτικὴν ἔθνη. οὗς λέγουσι μὲν πρὸς τὸν ἑσχατοῦ τῶν Ῥωμαίων, ὡς καὶ καὶ Βέλη, οἷς ὑπὸ τῶν Ὀστρούων ἐπιρώσθη, τῶν εὐμασιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀπισθεν, ἵνα μὴ τὰς χεῖρας ἀπὸ τῶν σφαγῶν αὐτῶν ἀποδιὰ τῶν εὐμασιν. ἔμθ' οἱ ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὸ τῆς ἡτῆς ὄνομα πολλῶν τρημάτων ἀποδοῦναι, σιωχῶνται αὐτῶ ἐς τὴν Γερμανίαν ἀποσωθῆναι.* id est : *Bellum quoque gessit adversus quosdam Cennos, gentem Celticam. quos ferunt tantâ irâ incitatos in Romanos irruisse, uti tela, quibus ab Osroënis vulnerati erant, dentibus evellerent è corporibus; ne interea manus à cadendis Romanis averterent. Quin etiam nomine victoriæ grandî ei 40 vendito pecuniâ, ut salvus in Germaniam sese reciperet, permisit.* Quinam hi Cenni; nusquam alibi lecti? Fuisse Germaniæ quosdam incolas, adparet ex vocabulo Κελτικόν, quo constanter ubique in historiis suis Dio adpellat Germanos : ut & per *Germania* vocabulum semper intelligit Cisterhenam. Proxima igitur ea gens fuit Rheno. Si ea Caracallam, ejusque exercitum eò loci redegit, uti grandî pecuniâ falsum victoriæ nomen, salvumque in Germaniam citiorem reditum redimere opus habuerit : certè non fuit exigua, aut obscura; sed magna, ac valida. quapropter immeritò heic per vocem *πινὰς* nobilitas eorum obscuratur. Ego lego πρὸς τὸν Ἀλεμάνους. à quibus primus Caracalla cognomentum Alemanici gessit; falsum scilicet victoriæ de ipsis partæ nomen emeratus. Κελτὰς igitur, id est, Germanos adpellavit Dio Alemanorum gen- 50 tem, quia pro genuinis habebantur jam ejus ætate Germanis. Hinc tandem tam ingens vulgò invecus est error, uti ex famâ unius hujus nationis bellicosissimæ (tantum videlicet post inertiam ac imbellem torporem Gallorum, cælum, solum, ac libertas Germaniæ potuit efficere) tota Germanorum gens exteris populis dicta fuerit ALEMANNI. quod vocabulum in eadem gente apud multos Europæos, maximè verò apud Francogallos, etiamnum durat.

Hæc igitur est antiquissima illa ALEMANNIA sive ALAMANNIA, (utrumque enim vocabulum apud auctores legitur) inter Rhenum, Mœnum ac Danubium amneis, Hermundurorumque confinium protensa; Romanorum olim imperio subiecta;

postea verò, libertate, exemplo Germanorum, vindicatà, acerrimus Romanorum hostis. Limites ejus satis curatè supra, in Marcomannorum Sedusiorumque ad Rhenum agris, descripti sunt: nisi quà austrini lateris pars inter Rhenum ac Danubium interdictum reliquimus. hoc igitur explendum, antequàm ad alia transeamus. Terminus non modò inter Alemanniam, ac Rhætiam, sed inter universam Germaniam, ac Rhætias, Noricumque, & Pannonias, fuit Danubius amnis. hujus autem fons quia xx amplius millibus passuum à proximâ Rheni ripâ distaret; Ptolemæus, horum locorum haud perinde gnarus, in descriptione Rhætiae, hoc spatium per lineam, inter Danubii Rhénique fonteis ductam, compleri posse putavit. verùm terminatio hæc perquam est absurda; quum talis linea per medios Helvetiorum agatur agros. Ad proximam Rheni ripam duxisse multo fatius erat: quod & à nonnullis nostri sæculi auctoribus factum video: ita uti linea ducta sit inter Danubii fontem, & Rheni Arolæque confluentis. Verùm ne hoc quidem rectè factum, ex antiquis disco historiis. Cæsar belli Gallici comment. 1, de Belgis Gallis loquens: *Proximi, inquit, sunt Germanis, qui trans Rhenum incolunt; quibuscum continenter bellum gerunt. quâ de causâ Helvetii quoque reliquos Gallos virtute precedunt, quòd ferè quotidianis præliis cum Germanis contendunt; quum aut suis finibus eos prohibent, aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt.* Et postea, debellatis Helvetiis, inque patrias sedeis redire iussis: *Noluit enim locum, unde Helvetii discesserant, vacare; ne, propter bonitatem agrorum, Germani, qui trans Rhenum incolunt, è suis finibus in Helvetiorum fines transirent.* Horum neutrum ullâ aliâ regione fieri potuit, quàm eâ, quæ est ad ripam Rheni, inter Acronium lacum & dictos Arolæ confluentis. nam quæ Brigantino lacui adjacent, jam Rhætorum fuere loca. infra verò confluentis Arolæ Raurici incoluerunt. Pro limite igitur ab hac parte, inter Marcomannos primò, deinde verò inter Alemannos ac Rhætos, statuo montis jugum, quod xx millibus passuum supra fontem Danubii, ad opidum amni adpositum *Duilingen*, exoriens, in meridiem versus, ad lacum Acronium & opidum ei adpositum *Ratolfscell*, extenditur: quo rectò, ex Ptolemæi sententiâ, Rhætia ex parte lateris occidentalis clauditur. Fontem autem amnis à Romanorum provinciâ Rhætiâ aliquanto longius uti excludam, monet me Aufonii epigramma, quo prædictos Augustos super victoriâ his in oris partè sic adloquitur:

*Danubius, penitus caput occultatus in oris,
Totus sub vestrà jam ditione fluo:
Quâ gelidum fontem mediis effundo Suevis,
Imperii gravidos quâ seco Pannonias,
Et quâ dives aquis Scythico solvo ostia ponto,
Omnia sub vestrum flumina mitto jugum.
Augusto dabitur sed proxima palma Valenti:
Inveniet fontes hic quoque, Nile, tuos.*

De eadem victoriâ, in carmine de Mosellâ, ita:

*Hostibus exactis Nicrum super & Lupodunum
Et fontem Latiis ignotum annalibus Istri.*

Quâ ratione poeta *Suevos* heic adpelleret, qui fuerunt *Alemanni*, suo loco reddetur. at quomodò fontem Danubii Latiis ignotum annalibus intellexerit, prorsus ego ignoro. quidpe quum inter Galliam ac Rhætiam Alemanni, Taciti ævo, pars fuerint imperii Romani, ignorari dictus fons, historiisque Romanis non inseri nequivit: præsertim, quum Strabo lib. VII testetur, Tiberium, quum Vindelicos debellaret, unius diei itinere à lacu Brigantino ad fontem Danubii pervenisse. Plinium autem, Tacitum, & alios geographos, rerumque auctores, satis curatè eum descripsisse, quis ignorare potest? Proinde memoriâ lapsum poetam credo. At Strabo quoque libro supra dicto, fontem Danubii non in Rhætiâ, neque in confinio quidem Rhætiae Germaniæque ponit; sed in ipsâ Germaniâ. *Ἀρχεται, inquit, δὲ τῶν Γερμανικῶν ἀκρῶν τῶν ἐσπερίων.* id est; *Oritur in extremis Germaniæ versus occasum partibus.* De dicto limite sic Aethicus cosmographus, in descriptione Europæ: *Rhætia habet ab Africo Alpes Penninas; ab occasu, Galliam Bellicam; à Circio, fontem Danubii, & limitem, qui Gallias & Germaniam à Danubio dirimit. à septentrione habet Danubium & Germaniam.* Satis obscure pariter & imperitè. paullo melius Isidorus: *Ab Africo, Alpes Penninas; à septentrione, Danubii fontem, vel limitem, qui Germaniam Galliamque secernit.* Germania certè nullo alio limite ab Galliâ dirimebatur, quàm Rheno amne. limesque ille, à Danubio ad Rhenum fuit, inter Germaniam & Rhætiam; ut antè ostensum. Verùm tamen quia *Γαλατικά ἐσθι* dicuntur Straboni Alemanni;

Alemanni; Tacito verò eorum solum *sinus imperii*, & *pars provincia Gallix*: limes hic illis temporibus dici poterat dirimere Galliam ab Rhætiâ.

Hi igitur antiquissimi fuere ALLEMANNIÆ inter Danubium Mœnumque fines. At posterioribus temporibus Mœnum Alemanni transgressi, Mattiacorum etiam agrî maximam, & Cattorum bonam partem occuparunt. Marcellinus lib. xvii, de Juliano Cæsare, ejusque exercitu, qui Alemannos, Rhenum transgressos, infra Argentoratum vicerat: *Martius juvenis, Rheno post Argentoratensem pugnam otiosè fluente, securus, ad Tres tabernas revertit, petiturus Moguntiacum, ut, ponte compacto transgressus, in suis requireret barbaros. Moxque ad locum prædictum est ventum. Flumine pontibus constratis transmissis, occupavere terras hostiles.* Et lib. xviii, de eodem Cæsare, atque exercitu ejus: *Omnes venere Mogontiacum. ubi, Florentio & Lupicino, Severi successore, destinata certantibus, per pontem illic constitutum transiri debere, venitebatur firmissimè Cæsar. mox: Alemanni tamen omnes, quos petebat exercitus, confine periculum cogitantes, Suomarium regem, amicum nobis ex pacto præteritâ, monuerunt minaciter, ut à transitu Romanos arceret. ejus enim pagi Rheni ripis ulterioribus adharebant. Quo testante, solum non posse, in unum coacta barbarica multitudo venit prope Mogontiacum, prohibitura viribus magnis exercitum, ne transmitteret flumen. Et postea: Statimque, difficultate omni depulsâ, ponte constrato, sollicitarum gentium opinione præventâ, visus in barbarico miles per Hortarii regna transibat intacta. Vbi verò terras infestorum etiam tum tetigit regum; urens omnia rapiensque, per medium rebellium solum grassabatur intrepidus. postque sepimenta fragilium penatium inflammata. & obtruncatam hominum multitudinem, visosque cadentes multos, aliosque supplicantes, cum ventum fuisset ad regionem, cui Capellatii vel Palas nomen est, ubi terminales lapides Alemannorum & Burgundorum confinia distinguebant, castra sunt posita; ea propter, ut Macrianus & Hariobaudes, germani fratres & reges, susciperentur impavidi: qui, propinquare sibi perniciem sentientes, venerant, pacem anxiiis animis precaturi.* Et lib. xxviii: *Burgundii, salinarum finiumque causâ, cum Alemannis sæpè jurgabant.* Item lib. xxix, de Valentiniano imperatore: *Agitabatur autem inter multiplices curas id omnium primum & potissimum, ut Macrianum regem, auctum inter mutationes crebras successorum, jamque in nostros adultis viribus exsurgentem, vi superflitem raperet, vel insidiis.* & mox: *lunxit navibus Rhenum. Et ingressus contra Mattiacas aquas primus Severus, perpensâ militum paucitate, teritus stetit.* Et paullo post: *In Macriani locum, Bucinobantibus, qua contra Mogontiacum gens est Alemanna, regem Fraomarium ordinavit.* Mattiacas aquas hodiè esse *Vveiszbaden*, ex adverso Magontiaci, in Mattiacorum descriptione monstrabo. Ceterum salinæ istæ haud dubiè fuerunt ad vicum, qui hodièque appellatur *Saltz*: apud quem flumen exorsum nomine *sale*, ablutis opidis *Salemünster*, *Salefeld*, & *Hanam*, inter Francofurtum & Magontiacum Mœno miscetur. Limiteis igitur trans Mœnum Alemannis statuo præter Rhenum, communem Germaniæ terminum, à septentrionibus *Lonam amnem*, à Rheno ad opidum usque *Grömberg*; hinc jugum montis, quod vulgò dicitur *Fogelsberg*: in cujus austrino latere prædictus est vicus *Saltz*, & fons *Salæ* amnis: ab oriente solstitiali, eundem terminum, qui antea *Cattos*, ut infra ostendetur, ab *Ubiis*, & mox ab *Mattiacis* distinxit, juxta lineam ab opido *Gemünde*, Mœno imposito, ad fontem usque *Adranæ* (vulgò est *Eder*) ductam. Tempus, quo Alemanni primum trans Mœnum Mattiacorum agros occuparint, haud facile indicatu est. ex Herodiani tamen libro vi colligere licet, jam Alexandro Mammæ Romanis imperitante ea loca tenuisse. Verba Herodiani de Alexandro hæc sunt: *Αὐτὸς εἰς Γερμανὸς ἠπέριτο ἅμα τῷ λοιπῷ πλῆθει ἀνίστασθαι δὲ τὴν ὁδὸν εἰς πολλὰς ἀστυὰς, ἐπέστη τὰς ἑφ' ἑξήκοντα ὄχθαις, καὶ τὰ πρὸς τὴν Γερμανικὴν πόλιν ἔμενον παρεμβάσθη. τὴν τὴν πρὸς ἀμὸν τῶσι Διγαμβάνων, ὡς πρὸς ἀλλήλας σπηδαίσων γεφυρωθῆτα, δὲ μαρῆ τὴν Διγαβάν τὴν πρὸς ἀμὸν τῶσι παρεβέν ὡς τῶ. Id est: Ipse adversus Germanos cum reliquâ omni multitudine approperebat. confectoque celeriter itinere, constitit ad Rheni ripas; atque ibi res ad bellum Germanicum necessarias comparabat. pontemque, junctis inter se navigiis, fecit in Rheno flumine, ut per eum exercitus transgrederetur. Narrat hinc, quos militeis habuerit imperator in exercitu; in quibus etiam erant *Osroëni*. subjicit deinde de Germanis hostibus ista: *Ἐπιπέθον τὴν πρὸς τὴν σαρδὸν μάχην ἐν ἡ ἀστυπείας καὶ ἰσθμοῖσι πολλαίς Ρωμαίους ἐχρυσίον. Ἀλέξανδρος μὲν ἐν τῆς τῆς ἡ πλῆθι ἔδοξεν αὐτῷ πρὸς βίαια πείμψαι πρὸς αὐτῶς, καὶ πρὸς εἰρήνης διαλέγεσθαι. πάντες τὴν ὑπαρχνείη παρεβέν ὅσων δέοντα, καὶ χρημάτων ἀφειδῶς ἔχεν. τῶ τῶ γὰρ μάχισται Γερμανοὶ πειθοντα, Φιλαργυροὶ τὴν ὄντας, καὶ τὴν εἰρήνῃ αἰεὶ πρὸς Ρωμαίους χρυσίον καπηλόοντες. Ἔθεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεράτω ὠνήσαισται μάχων τὰς πρὸς αὐτῶς σπονδῶς, ἡ Διὰ πόλεμον κινδυνώεν. Hoc est: Nennunquam etiam collatâ acie res gerebatur; ex quâ**

ex quâ Germani persapè haud impares Romanis abibant. Quum in his Alexander versaretur, decrevit tamen oratores ad illos de pace mittere, qui pollicerentur, omnia illis principem Romanum, quorum foret opus, prabiturum; pecuniasque daturum magnâ copiâ. Sunt quidpè Germani pecunia admodum avidi; numquàmque non auro pacem Romanis vendunt. quare Alexander pacem fœdera que potius ab illis emergari, quàm periclitari bello, tentabat. Hæc sanè omnia in eundem modum, ut illa Dionis de Antonino Caracallâ, & Alemannis. de quibus uti hæc quoque intelligam, ea facit ratio, quòd ex Herodiano continuo post patet, Alexandrum eodem loco, quo pontem fecerat, in citeriori ripâ à militibus interceptum fuisse: Cassiodorus verò in chronico tradit, Moguntiaco id factum. Haud dubiè igitur iidem fuère Alemanni, in quos postea sæpè à Moguntiaci itum. nam Franci plerumque à Colonia Agrippinensi petebantur.

Ceterò LUPODUNUM illud Aufonii haud indoctè Rhenanus atque Lazius interpretantur hodiè arcem *Lupf*, XII millibus passuum ab fonte Danubii, versùs occidentem, distitam. Quamquàm doctissimus Marquardus Freherus, antiquitatum Germanicarum sagacissimus indagator, in originibus suis Palatinis, item in eo libro, quem privatim de Lupoduno conscripsit, nomen hoc ad opidum *Ladenburg*, Nicro amni impostum, pertinere contendit. ubi complura ingentia ac validissima adducit argumenta, quibus *arvicius* Aufonii, quam in nominando hunc locum admisit, convincere voluisse videtur. Etenim si Lupodunum nunc est *Ladenburg*, quid attinuit, victorias Gratiani de Alemannis ad Argentuariam & trans Rhenum circa Nicri Danubii que fonteis partas 20 narrando, Lupodunum nominasse, c. circiter millibus passuum ab Argentuariâ, totidemque ab fonte Danubii distitum? Non adpropinquasse Gratianum inferiori parti Nicri, multo verò minùs confluentibus, nec eum tractum, qui est inter Danubii Nicrique fonteis, excessisse, patet ex Marcellini lib. xxxi; ubi expeditio hæc quam accuratissimè describitur. nam ipse hostis à Danubii advenerat lævâ ripâ; eoque, in Galliâ fufus, redire properavit. Marcellinus initio hujus historiæ sic ait: *Lentienfis Alemannicus populus, tractibus Rhetiarum confinis*. Et in eadem sententiam lib. xv: *Re hoc modo finitâ, paullo post & Lentienfis Alemannicus pagis indictum est bellum, collimisia sæpè Romana latius irrumpentibus*. Ad quem prociñctum imperator egressus, in Rhetias camposque venit Caninos. Ab Argentuariâ Gratianus, hostem persequens, quâ regione Rhenum trajecerit, suprà in Se- 30 quanis ostensum est. Certè aut duo fuerunt *Lupoduna*, aut falsò à posterioris sæculi hominibus nomen id opido tributum est *Ladeburgio*. Sed pugnam hanc in confinio Francorum Svevorumque, ad Nicrum annem, factam fuisse, probare sibi multum Freherus videtur hoc Aufonii versu, in precatone consulari;

Hostibus edomitis, quâ Francia mixta Suëvis.

Verùm addendum erat initium sequentis versus, quo sensus huic versui aperitur, his verbis: *Certat ad obsequium*. Non igitur hoc voluit poëta, hosteis fuisse edomitos, ubi Francia misceretur Svevis: sed postquam hostes edomiti, certasse Francos cum finitimis Svevis ad obsequium. Alemannos autem heic esse intelligendos pro Svevis, (qui nulli umquam Nicrum attigerunt, antequàm Alemanni his finibus egressi) satis ex hæcenus 40 allatis patet. Poëta poëtica usus est licentiâ: ac fortè per ignorantiam, quum Svevia esset à tergo Alemanniæ simul ac Franciæ: ut suo loco ostendetur. Ex Sidonio denique irrefragabile videtur adferre argumentum Freherus, his versibus:

*Bructerus, ulvosâ vel quem Nicr abluit undâ,
Prorumpit Francus.*

Sed hæc alienissima esse à Gratiani temporibus, infra in descriptione Franciæ docebo.

De cetero, LENTIUUM istud, à quo universus populus nomen habuit, haud dubiè nunc est vicus *Leitz* in ripâ Danubii, infra opidum *Friding* situs. Longius à Rheno fuisse Lentienfium sedeis remotas, liquet ex eo, quòd Gratianus, post unam atque alteram victoriam, trans Rhenum partam, in patrias sedeis recedere permisit. sic enim Marcel- 50 linus dicto lib. xxxi: *Lentienfes, post deditionem, quam impetravère supplici prece, oblatâ, ut præceptum est, juventute validâ, nostris tyrociniis permiscendâ, ad gentiales terras innoxii ire permiffi sunt*. Quod & Aufonii versus attestantur:

*Hostibus exactis Nicrum super, & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Istri.*

Porro in tabulâ iter inter lacum Brigantinum & Marcianam silvam describitur tale:

Vindonifâ

<i>Vindonissâ</i>	
<i>Tenedone</i>	VIII.
<i>Iuliomago</i>	XIII.
<i>Brigobanne</i>	XI.
<i>Aris Flaviv</i>	XIII.
<i>Samulocenis</i>	XIII.
<i>Grinarione</i>	XXII.
<i>Clavenna</i>	XII.

SAMULOCENIS, ex situ, & itineris tractu, nominisque quâdam similitudine, haud dubiè idem est locus, qui Ptolemæo in Germaniâ, haud procul Danubii ripâ, dicitur *Αλκμοεννίς*, ALCIMOENNIS. utrum autem vocabulum correctius, haud faciliè dixerim. locus ipse celebris nunc opidi, quod vulgò vocatur *Plm*, situi convenit. nam ab hoc rectè porro in dextrâ Danubii ripâ, *Grinario* hodiè dicitur *Knäringen*, & *Clavenna*, *Rain*.

Rectissimâ igitur viâ à Vindonissâ Helvetiorum ad opidum *Plm* tendentibus occurrit in silvâ Martianâ opidum *Dengen*: quod ex nomine, & itineris ductu, haud dubiè est TENEDO.

Sequitur dictum opidum, post XVI millia passuum, opidum ad Danubii jam ripam *Dutlingen*. quod ex situ atque intervallo videtur esse JULIOMAGUS. quem locum flumini fuisse impositum, indicat vox *magus*. Verùm *Iuliomagum* jam ad Rhætos spectasse, ex eâdem voce judico. hæc quidpe Germanis inusitata; quum in eâdem Rhætiâ fuerit etiam *Drusomagus*, & in Norico *Gabromagus*; ut suo loco ostendam. Ab opido *Dutling*, post XII millia passuum est opidum nunc *Beyern*, in ripâ Danubii. quod ex intervallo, itinerisque tractu, & nominis quoddam vestigio videtur esse *Brigobanna*, Rhætiæ itidem locus: quem & ipsum ad flumen fuisse, ostendit vox *brige*.

Jam verò inter Brigobannam & Samulocensem ARÆFLAVIÆ, Ptolemæo sunt in Germaniâ longius à Danubii ripâ, inter fonteis ejus & Alcimoennim, *Βωμοὶ Φλαβίωι*. tabulæ itinerariæ medio situ inter Brigobannam & Samulocensem. quæ situatio si haud falsâ, faciliè crediderim eum locum hodiè esse opidum *Aurach*.

Ceterùm Ammianus, lib. XXI, de Juliano Cæsare sic scribit: *Didicit enim Alemannos à pago Vadomarii exorsos (unde nihil, post ictum fœdus, sperabatur incommodum) vastare confines Rhetiis (fortè Rhetiarum) tractus. & mox: Libinonem quemdam comitem misit. &: Qui, cum maturè prope opidum Sanctionem venisset, longè visus à barbaris; qui, jam certamina meditantés, sese per valles abdidérant. Vadomarii pagum, sive regnum, Rauricorum agro fuisse oppositum; item ab Augustâ Rauricorum trajicere Rhenum solitos Romanos, in Alemanniam arma laturos, satis dilucidè ex Ammiani historiis perspicitur. haud indoctè igitur viris doctis SANC TIO putatur nunc esse opidum *Seckingen*, in Rheni dextrâ ripâ, ex adverso Raurici agri situm. Atque hac viâ ab Rauricorum Augustâ, per *Sanctionem*, *Tenedonem*, *Iuliomagum*, *Brigobannam*, *Grinarionem*, *Clavennam*, & alia in ripâ Danubii loca, profectus est in Pannonias Julianus Cæsar: de quo sic Marcellinus, in libro proximè dicto: *Discedens inter hæc Julianus à Rauracis. & mox: Profecturus itaque per Martianas silvas, viasque junctas Istri fluminis ripis.**

At per Rheni dextram ripam atque Alemannorum fincis iter, apud Antoninum describitur hoc modo:

<i>Rauracis</i>		<i>Visontione</i>	
<i>Artalbino</i>	XVIII.	<i>Velatodoro</i>	XXII.
<i>Vruncis</i>	XXII.	<i>Gramata</i>	XVIII.
<i>Monte Brisfaco</i>	XXIII.	<i>Larga</i>	XXV.
<i>Helveto</i>	XXVIII.	<i>Vtrentis</i>	XVIII.
<i>Argentorato</i>	XXIX.	<i>Monte Blusfaco</i>	XXIII.
		<i>Helveto</i>	XX.
		<i>Argentorato</i>	XXX.

In his pro *Artalbino* & *Helveto*, legendum, *Arialbino* & *Helvelo*, esseque illud *Basiliam*, hoc vicum *Elfatiæ Ell*, *Largam* verò vicum comitatus *Feretensis Large*; suprâ in *Rauracis* atque *Tribochis* ostensum est. MONTEM BRISIACUM hodiè esse opidum, apud dextram Rheni ripam monti rotundo impositum, vulgari vocabulo *Brisfach*; nemo umquàm dubitavit. at in eo tamen Beatus *Rhenanus*, & qui eum sequuti sunt,

sunt, quamvehementissimè errarunt, quòd alveum amnis ab alterâ parte opidi, id est, ab oriente quondam fuisse arbitrati sunt; duabus scilicet rationibus ducti; quarum una erat, quòd Antoninus nullas (sic ait Rhenanus) *Transrhenanas urbis commemoret, sed tantum provinciales*: altera erat in Luitprandi Ticinensis, qui sub Henrico Germanorum rege, & filio ejus Othone primo vixit, disertissimo testimonio, quod lib. IV est tale: *Est Alsatia partibus castellum, Brisecgave patrio vocabulo nuncupatum; quod & Rhenus, in modum insulae cingens, & naturalis ipsa loci asperitas munis*. Verùm annem altissimum latissimumque hac regione alveum sponte suâ mutasse, aut humanâ operâ diductum aliò fuisse, quis temerè credat? Rhenanus verò dum negat Antoninum loca trans Rhenum memorasse, eo ipso ignarum se ejus loci situs prodit, qui inter Arialbinum & Montem Brisiacum in eadem ripâ extra provinciam Romanam, ab Antonino memoratur. Hic in primo itinere legitur casu obliquo pluralis numeri *Vruncis*: in altero verò *Vtrentis*. unius ejusdemque loci esse duo vocabula, situs ante Montem Brisiacum, & tractus itineris satis indicant. quapropter alterutrum esse corruptum, certum est. Vicus hodiè est medio ferè inter Basiliam & Brisiacum itinere, propior tamen Brisiaco, haud procul Rheni ripâ, vulgari vocabulo *Zunzen*. quem esse locum illum Antonino memoratum, situs, atque itineris tractus, nec non nomen, quamapertissimis argumentis ostendunt. quidpe, ut *Taberne* Romanorum Germanis dictæ fuere *Zabern*, & Gallorum *Zurich* Romanis *Turicum*, sive *Tigurum*; Germanorum *Zolpich*, *Tolpiacum*; sic *Zunzen* Alemannorum dictæ fuere Romanis *U T U N T Æ*. Fuisse autem literam *T* in secundâ & ultimâ syllabis scriptam, altera illa vox *Vtrentis* arguit. Quòd si igitur *Vtunta* fuere trans Rhenum; nihil jam mirum, si *Brisiacum* quoque *montem* in eadem fuisse ripâ crediderimus. Partem fuisse imperii Romani Alemanniam jam Taciti ævo, suprâ ostensum est. postea verò, quum in libertatem sese vindicassent Alemanni, ipsumque Romanum imperium ultro armis ac prædationibus crebris petiissent; tandem devictis eis, Probum, quidquid inter Rhenum ac Nicrum est, in provinciæ formam iterum redegisse, munimenta que in hujus amnis ripâ complura erexisse, auctor est Vopiscus in vitâ ejus. de Valentiniano etiam sic Marcellinus lib. XXVII: *Valentinianus magna animo concipiens, & utilia, Rhenum amnem, à Rheniarum exordio ad usque fretalem Oceanum, magnis molibus communiebat; castra extollens altiùs, & castella turresque adsiduas, per habiles locos & oportunos, quâ Galliarum extenditur longitudo; nonnumquam etiam ultra flumen adificiis positis, subradens barbaros fines*. Et lib. XXX: *Idco autem etiam Valentinianus metuebatur, quòd & exercitus auxit valido supplemento, & utrobique Rhenum celsioribus castris munivit, atque castellis, ne latere usquam hostis ad nostrâ se proripiens posset*. Potuit igitur Romanis iter esse per hæc dextræ ripæ munimenta; amne ad Arialbinum & Brisiacum montem trajecto. Et quis non credat montem hunc primò à Romanis contra Alemannos fuisse communitum? nam ipsi Germani nulla umquam munimenta contra Romanos excitarunt. A Valentiniano in Alemannorum ripâ castella fuisse erecta, satis apertè docet prædicto lib. XXX Marcellinus. Valeat igitur jam falsum illud testimonium Luitprandi, hominis Itali, locorum in Germaniâ parum gnari: quod vel ex hoc ipso ejus testimonio, triplici errore implicito, satis probare licet. nam primò, quia Brisiacum opidum Elsatia erat conterminum; ipsius Elsatia id esse putavit. deinde, quum insula esset ad opidum, in Gallicâ ripâ, uti etiam nunc est; in ipsâ insulâ opidum esse credidit. tandem, quum regio circumjacens ex opidi nomine dicta foret *Brisachgaw*, quæ nunc contractè *Brisgaw*; ipsum opidum hoc vocabulo adfecit: ex quo uno satis ejus harum orarum ignorantia adparet. At regionem jam antiquis etiam temporibus fuisse adpellatam Romanis *BRISIGAVIAM*; & ipsos incolas *BRISIGAVOS*, sive *BRISIGAVIOS*: ex notitiâ imperii liquet; ubi inter militeis præfidiarios numerantur *Brisgavi*.

Ceterùm Marcellinus prædictis hæc continuò subnectit: *Denique cum reputaret, munimentum celsum & tutum, quod ipse à primis fundarat auspiciis, præterlabente Nicro nomine fluvio, paulatim subverti posse undarum pulsu immani; meatum ipsum aliorum vertere cogitavit. & quasitis artificibus peritis aquaria rei, copiosaque militis manu, arduum est opus adgressus. per multos enim dies compaginata forma è roboribus, coniectaque in alveum, fixis re-fixisque aliquotiens prope ingentibus stilis, fluctibus erectis confundebantur, avulsæque vi gurgitis interrumpabantur. Vicit tamen imperatoris vehementior cura, & morigeri militis labor, mento tenuis, dum operaretur, sæpè demersi: tandemque, non sine quorundam discrimine, castra præfidiaria, inquietudine errantis ingentis amnis exempta, nunc valida sunt. Sunt, qui hoc munimentum volunt hodiè esse eum locum, qui inter Rheni Nicrique confluentes dicitur*
Manheym.

Manheim. Verùm illi uti hanc suam opinionem satis tueri possint, vehementer ego ve-
reor. quidpe in istà Marcellini descriptione nihil singulare video, quod non multis ad
Nicura locis convenire queat. proinde etiam doleo, nullum certius istius munimenti
signum eum adposuisse. Tam *immanem undarum impulsam* ad ipsum ostium fluminis fuisse
dubito. tum non intelligo, quomodò munimentum *Valentiniani inquietudine errantis in-*
gentis amnis satis exentum fuerit, si hodièque ad pontem arcis *Manhemianæ Nicer Rheni*
viam subinde tentat, noxiasque paludeis & inundationes immittit; quæ infixis palis ma-
gno opere ac sumtu silentium. de Trajani verò castello, quod in exemplum heic attrahitur,
10 quasi id quoque ad Rheni Mœniquæ confluentis fuerit exstructum, postea suo loco vide-
bimus, quàm falsa sit opinio.

Ceterùm idem auctor, lib. xxvii, de Valentiniani contra Vithigabium Alemanno-
rum regem, Vadomarii filium, expeditione: *Valentinianus cum Gratiano Rhenum trans-*
gressus, indivisis agminibus quadratis ipse medius incedebat; Iovino, & Severo, magistris rei
castrensis, altrinsæcus ordinum latera servantibus, ne repentino invaderentur adsultu. protin-
usque inde ductantibus itinerum callidis exploratis accessibus per regiones longo ita porrectas,
sensim gradiens miles irritator ad pugnandum, velut repertis barbaris minaciter infrendebat.
& quoniam, aliquot diebus emensis, nullus potuit, qui resisteret, inveniri; cuncta satorum &
tectorum, quæ viscebantur, injecta cohortium manu vorax flamma vastabat, præter alimenta,
20 *quæ colligi dubius rerum eventus adigebat, & custodiri. Post hæc leniore gressu princeps ulterius*
tendens, cum prope locum venisset, cui Solicinio nomen est, velut quodam obice stetit; doctus
procurantium relatione verissimâ, barbaros longè conspectos: & quæ sequuntur. De eadem
expeditione lib. xxx: Alemannis congressus, prope Solicinium locum, ubi insidiis penè perierat
circumventus, ad exitum ultimum delere potuit universos, ni paucos velox effugium tenebris
amandasset. Vadomarii regnum ex adverso Raurici opidi, in lævâ Danubii ripâ fuisse,
suprà dictum est. hunc igitur locum SOLICINIUM, haud alium esse judico, quàm
quod nunc opidum ad Nicuram annem *Sulz* nuncupatur: olim fortè dictum *Sulzen*.

Ptolemæus opidum Germaniæ habet *Ταρόδον*, TARODUNUM; ex adverso Hel-
veti, haud procul Rheni ripâ situm. Id viri docti nunc interpretantur opidum *Dornstet*,
30 xiv millibus passuum à Solicinio, versùs occasum æstivum, distitum. nec perinde ineptè
quidem; quum & vestigia nominis antiqui servare videatur, & in monte sit positum;
quem Taroduni situm indicat vox *dunum*, montem significans. Verùm tamen, quia
nimis longè hoc ab Rheni ripâ remotum; malim ego interpretari locum circa Fribur-
gium Brisigaviæ.

BUDORIS, ejusdem auctoris, videtur esse opidum *Buriach*, in marchionatu Badensi,
haud procul Durlaco.

CAP. V.

De CATTIS; qui & CHATTI, & CHASSI, & HASSI;

40 *Cæsari verò, & aliis ejusdem ætatis auctoribus, falso*
nomine dicti SVEVI.

TACITUS, sermone de Gallis Alemannis absoluto, *Ultra hos, inquit, Catti initium*
sedis ab Hercynio saltu inchoant. Horum sedes uti rectè designetur, pluribus antè
argumentis demonstrandum erit, eandem gentem Cæsari, in belli Gallici com-
mentariis, sæpè esse memoratam; sed falso nomine SVEVORUM.

Primum igitur argumentum est; quia *Svevi*, ut est in comment. iv, multis sæpè bellis
experti, propter amplitudinem gravitatemque civitatis, finibus expellere Vbios non potuissent,
tamen veltigales sibi fecerunt, ac multo humiliores infirmioresque redegerunt. quod fieri non
50 potuit, nisi Ubiis, in Germaniâ etiam tum degentibus, Svevi isti fuissent finitimi. Ubio-
rum autem solo proximos fuisse ab oriente Cattos, post ostendetur. Secundò: quia Cæ-
sar (ut est comment. vi) *Vbiis imperat, ut pecora deducant, suaque omnia ex agris in opida*
conferant: sperans, barbaros atque imperitos homines (Svevos) inopiâ cibariorum adductos, ad
iniquam pugnandi conditionem posse deduci. Cæsar erat in Ubiis; ut satis ex contextu præ-
sentis historiæ liquet. cum Svevis igitur pugnare si voluit, prope illos adfuisse eum ne-
cesse est. Tertiò: quia Cæsar *Vbiis mandat, ut crebros exploratores in Svevos mittant,*
quaque apud eos gerantur, cognoscant: illi imperata faciunt; & paucis diebus intermissis, refe-
runt, Svevos omnes, posteaquam certiores nuntii de exercitu Romanorum venerant, cum